



## Wettelijke grondslag t.b.v. vroegsignalering schulden

Reactie van Aedes op consultatieconcept 2 april 2019

Vroegsignalering van schulden is één van de belangrijkste maatregelen die woningcorporaties nemen om oplopende huurachterstanden en huisuitzettingen bij huurders te voorkomen. Die signalen moeten terecht komen bij de gemeente, die verantwoordelijk is voor de schuldhulpverlening. Waar het kan, adviseren woningcorporaties huurders om zelf hulp te zoeken en/of geven zij een signaal met toestemming van de huurder door. Soms is die toestemming er echter niet, maar acht de woningcorporatie het wel noodzakelijk om het signaal door te geven. Bijvoorbeeld bij een zorgmijder of vergunninghouder. Het wetsvoorstel heeft als doel dat gemeenten persoonsgegevens mogen wisselen met woningverhuurders voor vroegsignalering. Ook wanneer de signalen door derden worden afgegeven zonder medeweten van de betrokkenen.

Aedes juicht de verankering van de vroegsignalering in de wet toe en is van mening dat deze wetswijziging zal bijdragen aan het verminderen en voorkomen van schuldenproblematiek. Daarmee kunnen huisuitzettingen worden voorkomen.

### Gegevens uitwisselen

Deze wetswijziging raakt aan verschillende mensenrechten. De mate waarin en de voorwaarden waaronder schuldhulpverleners persoonsgegevens mogen uitwisselen vereist een afweging van het recht op bescherming van de privacy van het individu tegen sociale en economische rechten, zoals een behoorlijke levensstandaard en gezondheid. De rechtvaardiging van de inperking van de privacy ligt daarom in het helpen schulden op te lossen. Deze wetswijziging regelt middels de artikelen 7a tot en met 7c de bevoegdheid van de gemeente en andere overheidsdiensten om gegevens met elkaar te wisselen. De wetswijziging regelt uitdrukkelijk alleen de 'gemeentelijke kant' (blz 10 memorie van toelichting) en niet de bevoegdheid van derden om persoonsgegevens aan de gemeente te verschaffen. Voor zorgverzekeraars, energie- en drinkwaterleveranciers is reeds in ministeriële regelgeving specifiek voor deze schuldeisers de bevoegdheid gecreëerd om zonder toestemming van burgers gegevens aan gemeenten te leveren over betalingsachterstanden. Maar dat geldt niet voor woningcorporaties en dat zien we als gemiste kans.

In die zin is het ook opmerkelijk dat in de AMVB met het oog op de bescherming van de privacy waarborgen worden opgenomen die eisen stellen aan de schuldeisers. De wet richt zich immers nadrukkelijk op de positie van de gemeente. Het opnemen van waarborgen is goed maar de waarborgen moeten niet het bereiken van het doel belemmeren. Het zou helpen als in de MvT een ruime beschrijving wordt opgenomen van wat wel en niet gedeeld mag worden.

In de MvT wordt de vraag opgeworpen of het melden van betalingsachterstanden door verhuurders in de regelgeving moet worden verankerd? Aedes is van mening dat dit voor het welslagen van vroegsignalering noodzakelijk is.

Aedes krijgt van leden veel signalen dat de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming) het doorgeven van signalen aan de gemeente en vice versa belemmert. Vandaar onze aanbeveling om in dit wetstraject dit nu ook expliciet te regelen. Daarbij gaat het om aanleveren van gegevens in het kader van vroegsignalering op vrijwillige basis tussen woningcorporaties en gemeenten.



In de memorie van toelichting staat vermeld dat dat veelal in de algemene voorwaarden bij huurovereenkomsten wordt vermeld dat betalingsachterstanden worden uitgewisseld (blz 11 bovenaan). Daarmee zou de huurder toestemming hebben gegeven. Aedes kan de juistheid daarvan niet bevestigen. In de standaard voorwaarden van Aedes noch in de voorwaarden van de ROZ staat zo'n bepaling. Maar ook al zou zo'n bepaling vanaf nu wel standaard worden opgenomen, geldt zo'n beding niet voor reeds in het verleden gesloten overeenkomsten. Voor de sociale huursector betreft dat 2,4 miljoen huurovereenkomsten. Toestemming kan bovendien na het aangaan van de overeenkomst worden ingetrokken. Ook zou kunnen worden beredeneerd dat de gegeven toestemming is gegeven in een afhankelijkheidsrelatie waardoor er geen beroep op mag worden gedaan. Ten aanzien van de tweede grondslag is het de vraag of doorgeven van een signaal t.b.v. schuldhulpverlening wel noodzakelijk is voor uitvoering van de huurovereenkomst.

#### **Standpunt Aedes**

Het verankeren in de wet veronderstelt dat het bieden van schuldhulpverlening zó belangrijk is dat dit zwaarder weegt dan het recht op privacy van de betrokkene (men zou ook kunnen zeggen: als iemand niet geholpen wil worden, dan houdt het op). Aedes vindt uit principiële oogpunt dat vroegsignalering en toeleiding naar schuldhulpverlening een dermate belangrijk instrument is om schulden aan te pakken en huisuitzetting te voorkomen (en daarmee haar maatschappelijke taak uit te oefenen) dat het standaard mogelijk moet zijn, ook/zelfs als iemand niet in staat is zijn/haar eigen hulpvraag te formuleren en/of dat niet wil.

Door expliciet in de wet op te nemen dat verhuurders/woningcorporaties signalen over huurachterstanden mogen geven aan de gemeente, en vice versa, kunnen zij zich baseren op een wettelijke grondslag om gegevens te delen met de gemeente. Daarmee valt de twijfel over de toelaatbaarheid van gegevensdeling ten behoeve van vroegsignalering van schulden weg. Het biedt woningcorporaties in praktisch en juridisch opzicht helderheid en handelingszekerheid. Het geeft meer uniformiteit in de benadering van schuldenaanpak. We vragen ons echter af of dit wetsvoorstel daadwerkelijk ook het vanuit woningcorporatie-perspectief mogen aanleveren van gegevens (en ontvangen van terugkoppeling van gemeente) ook goed regelt. Bovendien is het verstandig dat de wet zodanige ruimte biedt dat de huidige trajecten van vroegsignalering hiermee worden ondersteund. Zo zijn de genoemde termijnen in de Wet soms nog lang in relatie tot vroegsignalering. Het pas mogen doen van een melding na twee maanden huurachterstand met een doorlooptijd van enkele maanden en een oplopende huurachterstand is wellicht te laat om grote huurachterstanden te voorkomen.

#### **Terugkoppeling vanuit gemeenten aan Woningcorporaties mogelijk?**

In hoofdstuk 5.2.2. van de handreiking wordt uitgegaan van een terugkoppeling aan de schuldeiser die een signaal heeft afgegeven. Het gaat dan om informatie over het wel of niet bieden van schuldhulpverlening, het hervatten van de betalingen of het hervatten van de incasso. Deze terugkoppeling volgt niet uit de gewijzigde wettekst. Aedes vindt het wel wenselijk dat na het geven van een signaal terugkoppeling aan de schuldeiser plaatsvindt en dat de terugkoppeling in de wet of in de AMVB expliciet een plek krijgt. Op grond van artikel 8 lid 1 van de wet is deling van gegevens mogelijk maar niet verplicht. Aedes acht het wenselijk dat wordt geregeld dat de terugkoppeling aan de schuldeiser die een melding heeft gedaan niet vrijblijvend is.



Aanbevelingen zijn dan ook:

- Zorg in deze wet voor een wettelijke grondslag dat vanuit Woningcorporatieperspectief gegevens mogen worden aangeleverd.
- De woningcorporatie moet van de gemeente terug kunnen horen of de informatie daadwerkelijk wordt gebruikt voor het inzetten van een schuldhulptraject.
- Stimuleer in de wet dat gemeenten en woningcorporaties convenanten afsluiten rond vroegsignalering.
- Huurders kunnen hier geen extra rechten aan het ontlenen bij huurachterstanden. M.a.w. het kan niet zo zijn dat corporaties hun huurincasso-traject moeten stopzetten zolang de gemeente geen actie heeft ondernomen.
- Er moet voldoende ruimte overblijven om maatwerk te leveren en een eigen beleidslijn te voeren. Dat geldt zowel voor gemeenten als voor woningcorporaties. Uiteraard in onderlinge afstemming. Bekijk of de termijnen die in de wet worden benoemd aansluiten bij de gehanteerde termijnen in de praktijk.
- Er moet voldoende tijd zijn voor een implementatietraject.
- De administratieve lastendruk bij woningcorporaties moet hierdoor niet significant omhoog gaan.
- Woningcorporatie en gemeente moeten kunnen blijven overleggen over de gezamenlijke inzet op schuldenaanpak.
- Reeds bestaande initiatieven moeten hierdoor geen (grote) extra belemmeringen ervaren.
- Publiceer een model-convenant vroegsignalering samen met de VNG, Aedes, MinBZK, nadat het wetstraject doorlopen is.
- Evalueer de wetswijziging na 3 jaren!

Als het gaat om neveneffecten en inperking van beleidsvrijheid, heeft Aedes de volgende aandachtspunten:

- Het melden van huurachterstanden in het kader van vroegsignalering kan alleen op vrijwillige basis. Woningcorporaties moeten een eigen afweging kunnen blijven maken, zeker in situaties waarbij naast huurschulden ook sprake is van ernstige overlast, illegale onderverhuur of wanbewoning. Het is in dat geval niet wenselijk dat de woningcorporatie in haar juridische mogelijkheden beperkt wordt omdat de rechter constateert dat de gemeente een schuldhulpverleningstraject heeft ingezet.
- Aedes vraagt zich af of de wetswijziging ook rekening houdt met de mogelijkheid dat de gemeente bewust geen schuldhulpverlening aanbiedt.